

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 6
din 15.01.2013

Dosar nr: 361/2012

Petiția nr: 5.874/13.10.2011

Petent: S.L.

Reclamați: SNTFC CFR S.A. Călători – Sucursala Transport Feroviar de Călători Brașov, CNCCFR S.A.

Obiect: Necunoașterea limbii maghiare de către casierii angajați de reclamați în gara Racoș, neafișarea denumirii localităților și în limba maghiară în unele stații de tren. Criteriu: lingvistic, etnic.

I. Numele, domiciliul sau reședința și sediul părților

I. 1. Numele și domiciliul petentului

1.1.

I. 2. Numele și sediul reclamaților

1.2.1. SNTFC CFR S.A. Călători – Sucursala Transport Feroviar de Călători Brașov

1.2.2. CNCCFR S.A.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Prin **Hotărârea nr. 244/01.08.2012** s-a decis disjungerea capetelor de cerere formulate prin **Petiția nr. 5.874/13.10.2011**, rămânând a fi soluționate ulterior capetele de cerere cu privire la reclamații din prezentul dosar.

2.2. Petentul reclamă necunoașterea limbii maghiare de către casierii angajați de reclamați în gara Racoș, localitate în care ponderea populației maghiare este de 57,33% și neafișarea denumirii localităților Ormeniș, Rupea, Cața, Călărași Turda, Angheluș, Bită, Boroșneu Mare, Tufalău, Zăbala, Cătălina (cu populație maghiară de peste 20%) și în limba maghiară.

III. Citarea părților

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, cu modificările și completările ulterioare, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Părțile au fost citate pentru data de 25.09.2012.

3.3. La audierile din data de 25.09.2012 părțile nu s-au prezentat.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Petentul, prin petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 5.874/13.10.2011** arată că în gara Racoș casiera nu a putut vorbi în limba maghiară cu el.

4.1.2. Prin adresa înregistrată de CNCD cu nr. **4467/17.09.2012** petentul și-a completat petiția arătând că nu au fost afișate în stațiile de tren denumirile localităților Ormeniș, Rupea, Cața, Călărași Turda, Angheluș, Bită, Boroșneu Mare, Tufalău, Zăbala, Cătălina (cu populație maghiară de peste 20%) și în limba maghiară.

4.2. Susținerile reclamaților

4.2.1. Primul reclamat, prin **Adresa nr. 4S52/3/128/2012**, înregistrată la CNCD cu **nr. 4856/08.10.2012**, arată că este societate comercială pe acțiuni, având angajați și nu funcționari publici. Consideră că petentul nu a probat faptul că i s-a refuzat comunicarea în limba maghiară.

4.2.2. Primul reclamat a trimis punct de vedere și prin **Adresa nr. 4S52/3/160/2012**, înregistrată la CNCD cu **nr. 4995/15.10.2012**, în care arată următoarele:

- petentul nu a fost exclus de la transport;
- nu a existat un refuz al petentului privind furnizarea de informații;
- toți angajații vorbesc limba statului;
- petentul cunoaște limba română;
- angajarea persoanelor care cunosc limba maghiară ar reprezenta o discriminare;
- nu există probe privind un incident de la Gara Racoș.

4.2.3. Prin **Adresa nr. 4S42/326/2012**, înregistrat la CNCD cu **nr. 4994/15.10.2012** primul reclamat arată că responsabilitatea privind inscripționarea stațiilor revine celui de-al doilea reclamat.

4.2.4. Al doilea reclamat, prin **Adresa nr. 1/2/b/9275/2012**, înregistrată la CNCD cu **nr. 5180/23.10.2012**, arată următoarele:

- este o persoană publică de drept privat, care prestează un serviciu public pe întreg teritoriul țării, fiind asimilată unei autorități publice centrale;
- în România limba oficială este limba română;

- folosirea limbii unei minorități naționale are un caracter excepțional și este obligatorie doar în cazul raporturilor dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale sau în fața instanțelor de judecată.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul director constată că în localitatea Racoș, cu o populație de peste 50% maghiari nu există casieri care să cunoască limba maghiară. Colegiul director constată totodată că în stațiile de tren din Ormeniș, Rupea, Cața, Călărași Turda, Angheluș, Bita, Boroșneu Mare, Tufalău, Zăbala, Cătălina nu sunt inscripționate și denumirile acestor stații și în limba maghiară, deși în aceste localități populația maghiară depășește 20% din populația totală.

5.2. Privind primul capăt de cerere s-a formulat o opinie majoritară, una concurentă și una separată.

Opinie majoritară exprimată de Cazacu Ioana Liana, Haller István, Jura Cristian, Lazăr Maria, Panfile Anamaria, Stanciu Claudia Sorina, Vasile Alexandru Vasile:

5.2.1 **Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**) la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

5.2.2. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

5.2.3. Chiar dacă definiția discriminării directe, nici prin **O.G. nr. 137/2000**, nici prin **Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică**, nu conține elementul de justificare obiectivă, ea poate fi analizată în conformitate cu jurisprudența CEDO.

5.2.4. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă *„trebuie stabilit că persoane plasate în situații*

analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă". CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: **Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991; **Hoffman împotriva Austriei**, 23 iunie 1993, **Spadea și Scalabrino împotriva Italiei**, 28 septembrie 1995, **Stubbings și alții împotriva Regatului Unit**, 22 octombrie 1996).

5.2.5. În hotărârea dată în cazul **Thlimmenos împotriva Greciei** din 6 aprilie 2000, CEDO a concluzionat că *„dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”*.

5.2.6. În concluzie, există o diferențiere dacă persoanele aflate în situații similare sunt tratate în mod diferențiat, sau dacă persoane aflate în situații diferite sunt tratate în mod identic.

5.2.7. Diferențierea trebuie să se bazeze pe comparația față de alte persoane, grupuri sau comunități (**O.G. nr. 137/2000**, art. 1 alin. 3: *„Exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile.”*).

5.2.8. Astfel se poate constata existența unei diferențieri între persoanele de limbă maternă română și persoanele de limbă maternă maghiară prin faptul că la casa de bilete din Racoș persoanele angajate nu cunosc limba maghiară, astfel servirea persoanelor vorbitoare de limbă română poate fi îngreunată.

5.2.9. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu. Se poate invoca orice criteriu (**O.G. nr. 137/2000**, art. 2 alin. 1: [...] *„pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu”* [...]; **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului** (în continuare **Protocolul nr. 12**), art. 1 alin. 1: [...] *„fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație”*), iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

5.2.10 În conformitate cu prevederile **Convenției internaționale privind combaterea tuturor formelor de discriminare rasială**, adoptată de Adunarea generală a ONU la 21 decembrie 1965, *„expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică”* (art. 1 alin. 1), prin urmare orice discriminare etnică practic intră în categoria de discriminare rasială. Mai mult, conform practicii internaționale în domeniu, dacă există o legătură strânsă între o limbă și o comunitate etnică, o religie și o comunitate etnică, discriminarea pe criteriul limbii sau religiei se poate considera tot a fi discriminare rasială. În

concluzie pentru cauza în fața se poate stabili că sunt incidente tratatele internaționale privind discriminarea rasială.

5.2.11. Legătura de cauzalitate este evidentă: accesul la un serviciu public (procurarea unui bilet) poate fi îngreunată din cauza faptului că persoana care deservește publicul nu vorbește una dintre limbile vorbite în comunitatea locală.

5.2.12. O faptă poate fi considerată discriminatorie dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională (**O.G. nr. 137/2000**, art. 1 alin. 2: *„Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: [...]”*, art. 2 alin. 1: [...] *„restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege [...]”*; **Protocolul nr. 12**, art. 1 alin. 1: *„Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege [...]”*).

5.2.13. Considerăm că nu există un drept atins al petentului, angajata de la caserie neavând calitate de funcționar public nici în sensul larg al cuvântului.

5.2.14. Totodată considerăm că ar fi necesar ca reclamații să depună eforturi pentru ca în zonele unde populația maghiară atinge un procent însemnat din populația locală să se angajeze și persoane care cunosc limba maghiară, pentru a facilita comunicarea. O astfel de practică nu ar reprezenta o discriminare a persoanelor care nu vorbesc limba maghiară. În România la foarte multe angajări se solicită cunoașterea unei limbi, ceea ce poate reprezenta cerință profesională. Conform art. 9 al **O.G. nr. 137/2000**, nu se poate restrânge dreptul angajatorului *„de a refuza angajarea unei persoane care nu corespunde cerințelor ocupaționale în domeniul respectiv, atât timp cât refuzul nu constituie un act de discriminare în sensul prezentei ordonanțe, iar aceste măsuri sunt justificate obiectiv de un scop legitim și metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare”*. Considerăm că a solicita unei persoane care vinde bilete și acordă informații călătorilor să cunoască limba maghiară — în localități unde populația maghiară atinge un procent însemnat — este o cerință profesională justificată obiectiv.

5.2.15. În concluzie, neangajarea unei persoane de către reclamați la Stația CFR Racoș care să cunoască limba maghiară nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată.

5.3. Privind al doilea capăt de cerere Colegiul director se pronunță prin unanimitate.

5.3.1. Colegiul director reiterează cele arătate la pct. 5.2.1.-5.2.7., 5.2.9.-5.2.10, 5.2.12.

5.3.2. Diferențierea este creată între persoanele de limbă maternă română și persoanele de limbă maternă maghiară prin lipsa afișării denumirii stațiilor de tren precizate de petent (ceea ce reprezintă informații de interes public) și în limba maghiară. CEDO consideră că statele au o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoge sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate. Legislația din România (**Legea administrației publice locale**) stabilește procentul de 20% pentru o minoritate etnică ca justificând o distincție de

tratament. Acest procent chiar dacă nu este aplicabil reclamantilor, pentru că nu intră sub incidența acestei legi, voința legiuitorului de a stabili o astfel de limită este evidentă, în caz contrar ar putea apărea solicitări privind traducerea unor informații publice în zone unde comunitățile etnice nu sunt suficient reprezentate.

5.3.3. Dreptul atins este cel prevăzut de **Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale**, ratificată de România prin **Legea nr. 33/1995**, care, la art. 11 alin. 3 stabilește: *„În ariile locuite în mod tradițional de un număr substanțial de persoane aparținând unei minorități naționale, părțile vor depune eforturi, în cadrul sistemului lor legal, inclusiv, atunci când este cazul, în cadrul acordurilor încheiate cu alte state, și ținând seama de condițiile lor specifice, pentru expunerea denumirilor locale tradiționale, a denumirilor străzilor și a altor indicații topografice destinate publicului, deopotrivă în limba minoritară, acolo unde există o cerere suficientă pentru astfel de indicații.”*

5.3.4. Colegiul director apreciază că această convenție internațională a fost ratificată de România cu intenția de a produce efecte și nu cu intenția de a nu produce. Conform doctrinei, orice act normativ trebuie interpretat în sensul de a produce efecte. Art. 11 alin. 2 al **Constituției României** prevede că tratatele internaționale ratificate de Parlament fac parte din dreptul intern, iar conform art. 20 alin. 2 *„neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementărilor internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile”*.

5.3.4. Sunt incidente și prevederile **Legii nr. 282/2007**, care a ratificat **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare**, lege care, la art. 7, stabilește: *„Prin sintagma zonă în cadrul căreia o limbă regională sau minoritară este folosită, prevăzută la art. 1 paragraful b) din Cartă, se înțelege unitățile administrativ-teritoriale în care o limbă regională sau minoritară este folosită de cel puțin 20% din numărul locuitorilor acelei unități administrativ-teritoriale.”* Această lege prevede dreptul privind utilizarea limbii maghiare în domeniul art. 10 al **Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare**, care nu se referă în mod exclusiv la autorități administrative ci la toate serviciile publice, categorie din care fac parte societățile reclamate, indiferent dacă sunt centrale sau nu, societăți comerciale sau instituții de stat.

5.3.5. Justificarea obiectivă include existența unui scop legitim, atins prin metode adecvate și necesare. În analiza scopului legitim, trebuie analizat existența acestui scop raportat la dreptul atins prin diferențiere (spre exemplu, conform **Convenției europene a drepturilor omului**, libertatea de exprimare poate fi restrâns pentru următoarele scopuri legitime: pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești). În analiza metodei adecvate și necesare, trebuie analizat dacă prin metoda aleasă se atinge scopul dorit, și dacă există sau nu alte metode prin care scopul poate fi atins, fără a crea o situație de diferențiere. Privind justificarea obiectivă, prin jurespundența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a enunțat următoarele principii:

- **Convenția** nu interzice orice tratament diferențiat, ci doar acel tratament diferențiat care nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, având în vedere faptul că de multe ori statele trebuie să adopte legi care prevăd un tratament diferențiat, menit să corecteze inegalitățile faptice; justificarea trebuie să fie analizată în relație cu scopul legitim și efectele măsurii în cauză (**Cazul „referitor la unele aspecte ale legislației cu privire la limba educației în Belgia” împotriva Belgiei**, 23 iulie 1968);
- prin discriminare se înțelege un tratament diferențiat al persoanelor aflate în situații comparabile, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă; art. 14 din **Convenție** nu interzice statelor membre să trateze grupurile diferențiat în maniera de a corecta inegalitățile faptice; în anumite circumstanțe absența unui tratament diferențiat reprezintă o violare a dispoziției în cauză; poate fi discriminatorie aceea politică sau măsură generală care prejudiciază în mod disproporționat un grup de persoane, chiar dacă măsura nu vizează în mod specific acel grup; o discriminare potențială poate rezulta dintr-o situație faptică (**D.H. și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008);
- justificarea obiectivă și rezonabilă trebuie să urmărească un scop legitim, și măsura aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit; în cazul tratamentului diferit bazat pe rasă, culoare sau origine etnică noțiunea de justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată într-o manieră cât se poate de strictă (**D.H. și alții împotriva Cehiei**, 13 noiembrie 2007, **Sampanis și alții împotriva Greciei**, 5 iunie 2008).

5.3.6. Colegiul director constată că nu au fost invocate astfel de justificări obiective.

5.3.7. Colegiul director constată totodată că o serie de stații de tren au fost inscripționate bilingv.

5.3.8. Prin urmare constatăm că neinscripționarea și în limba maghiară a stațiilor de tren din Ormeniș, Rupea, Cața, Călărași Turda, Angheluș, Bită, Boroșneu Mare, Tufalău, Zăbala, Cătălina reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată.

5.3.9. Recomandăm pentru CNCCFR S.A. remedierea situației prin inscripționarea stațiilor și în limbile acelor minorități care, în localitățile respective, depășesc 20% din procentul populației totale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Neangajarea unei persoane de către reclamați la Stația CFR Racoș care să cunoască limba maghiară nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată (7 voturi pentru 1 împotriva);

2. Neinscripționarea și în limba maghiară a stațiilor de tren din Ormeniș, Rupea, Cața, Călărași Turda, Angheluș, Bita, Boroșneu Mare, Tufalău, Zăbala, Cătălina reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată (unanimitate de voturi);

3. Recomandăm pentru CNCCFR S.A. remedierea situației prin inscripționarea stațiilor și în limbile acelor minorități care, în localitățile respective, depășesc 20% din procentul populației totale (unanimitate de voturi);

4. Clasarea dosarului (unanimitate de voturi);

5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților (unanimitate de voturi).

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

CAZACU IOANA LIANA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

PANFILE ANAMARIA – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

VASILE VASILE-ALEXANDRU – Membru

Data redactării: 13.03.2013

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit ***O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ***, constituie de drept titlu executoriu.

Red.: H.I.